

Напрямок 4. Перспективи розвитку пробації та медіації в Україні

Петренко Н.О.

канд. юрид. наук,

*доцент кафедри адміністративного і господарського права
та правоохоронної діяльності історико-юридичного факультету*

Херсонського державного університету

м. Херсон, Україна

МЕДІАЦІЯ В РОБОТІ АДВОКАТА

Медіація є одним із альтернативних способів вирішення спорів (alternative dispute resolution або ADR), який отримав велику зацікавленість зі сторони правників після початку реалізації в 2015 році чергової реформи судової системи. При цьому застосуванням медіації в Україні нараховує вже 20 років, однак лише під час кризи судової системи, яка загострилась на протязі 2016 - 2019 років впровадження альтернативних способів вирішення спорів викликало зацікавленість та визнання серед суддів, адвокатів, юристів-практиків, науковців та інших правників. До того ж, введення позасудових процедур є однією із умов Європейського союзу. Зокрема, Європейського парламенту та Ради Директивою № 2008/52/ЄС про деякі питання посередництва (медіації) в комерційних та цивільних справах закликали держави – члени створити позасудові альтернативні процедури; у травні 2000 року Рада прийняла рішення про альтернативних способів вирішення спорів в цивільному та комерційному праві і заявила, що встановлення в цій сфері основних принципів - необхідний крок на шляху до розвитку і нормальному функціонуванню позасудових процедур врегулювання суперечок в цивільних і комерційних справах, що спрощують і поліпшують доступ до правосуддя [1].

Особливої популярності набувають різноманітні тренінги, семінари, навчальні програми для адвокатів, в результаті проходження яких слухачі опановують навички проведення процедури медіації.

При цьому залучаючи у якості медіатора адвоката необхідно звертати увагу на певні аспекти.

В першу чергу необхідно окреслити місце адвоката в процедурі медіації. Так, адвокат в медіації може бути представником однієї зі сторін, тобто представляти та захищати інтереси конкретної особи, яка приймає участь у процедурі медіації. У разі якщо мова йде про медіації в комерційному спорі, за участю юридичних осіб, то адвокат може виступати представником уповноваженим на прийняття рішень від імені юридичної особи. Така позиція відповідає видам адвокатської діяльності, які закріплені в статті 19 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» серед яких представництво

інтересів фізичних і юридичних осіб у судах під час здійснення цивільного, господарського, адміністративного та конституційного судочинства, а також в інших державних органах, перед фізичними та юридичними особами та інші [2]. При цьому, адвокат може здійснювати інші види адвокатської діяльності, не заборонені законом. Статтею 21 Правил адвокатської етики закріплено, що адвокат може виступати посередником між клієнтами. Проте, положення зазначеної статті не поширюються на виконання адвокатом функцій медіатора. В цьому випадку дії адвоката мають відповідати міжнародно-визнаним етичним засадам медіації, а також основним принципам адвокатської етики [3]. Отже узагальнюючи наведене вище, можна дійти висновку, що адвокати можуть займатися не тільки адвокатською діяльністю, а і медіацією.

Так, сьогодні адвокати та практикуючі юристи активно долучаються до опанування навичками медіації з метою участі в процедурі медіації в якості медіатора. Виходячи із суті медіації необхідно зауважити, що медіатор, який проводить медіацію це нейтральна особа, яка не зацікавлена у безпосередньому вирішенні спору та отриманні конкретного результату, при цьому супроводжує хід переговорів у відповідності до певної процедури. Говорячи про адвоката, який виступає в спорі в ролі медіатора необхідно звернути увагу на наступне. Так, оскільки медіатор є безсторонньою у спорі стороною, то медіатором не може бути особа яка раніше у даному конфлікті виступала адвокатом однієї зі сторін. Тобто, якщо адвокат надавав одній зі сторін усні чи письмові консультації про шляхи вирішення спору та/або складав процесуальні документи, скарги та/або надавав інші види адвокатських послуг, то при вирішенні даного конфлікту він не може бути медіатором. Зазначене зумовлено тим, що медіатор може втратити нейтральність та довіру протилежної сторони, що зробить процедуру медіації неефективною та практично неможливою.

Необхідно зауважити, що медіація зорієнтована, насамперед, на вирішення спору який виник між сторонами. Таким чином, діяльність медіатора є найбільш наближеною до професії адвоката. Однак зазвичай, віднаходження рішення не обмежується виключно правовим предметом спору, воно охоплює широке коло питань, пов'язаних з економічними, фінансовими чи особистими інтересами сторін. Отже медіація може стати більш ефективним засобом вирішення конфліктів, ніж суд.

Окремо необхідно звернути увагу, що інструменти, які використовуються в роботі медіатора, можуть ефективно застосовуватися адвокатами в професійній діяльності. Так, техніка активного слухання, техніка перефразування, резюмування, техніка ставлення питань – це лише невеликий перелік навичок, які можуть використовуватися адвокатом

при роботі з клієнтом або з протилежною стороною для більш ефективного захисту свого клієнта.

Тобто медіація може зайняти різне місце в повсякденній роботі адвоката. Зокрема, медіація може стати не тільки самостійним або допоміжним видом діяльності в роботі адвоката, але і корисним інструментом завдяки якому адвокат може підвищити свою професійність та ефективність. В процедурі медіації відсутній формалізм та за рахунок своєї гнучкості даний спосіб вирішення конфліктів може бути ефективним при вирішенні складних і тривалих конфліктів.

Список використаних джерел:

1. Директива № 2008/52/ЄС Європейського парламенту і Ради про деякі аспекти посередництва (медіації) в цивільних та комерційних справах / Верховна Рада України URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a95 (дата звернення: 04.05.2019).
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI / Верховна Рада України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17> (дата звернення: 04.05.2019).
3. Правил адвокатської етики п0001891-17 від 09.06.2011р. / Верховна Рада України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17?find=1&text=%EC%E5%E4%B3%E0%F2%EE> (дата звернення: 04.05.2019).